

مرکز تحقیقات اسلامی

اصفهان

گامی

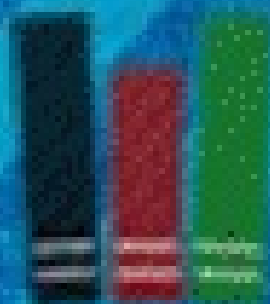

عمران
علیهما صلوات

www. **Ghaemiyeh** .com
www. **Ghaemiyeh** .org
www. **Ghaemiyeh** .net
www. **Ghaemiyeh** .ir

کتابخانه مجازی افغانستان

صنایع دستی
هزاره‌گی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

صنایع دستی هزارگی

نویسنده:

دکتر حفیظ الله شریعتی

ناشر چاپی:

دکتر حفیظ الله شریعتی

ناشر دیجیتال:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵	فهرست
۹	صنایع دستی هزارگی
۹	مشخصات کتاب
۹	صنایع دستی
۹	سوزن دوزی
۹	سوزن دوزی
۹	انواع طرح ها
۱۰	پیش سینه و یخن کشیده
۱۰	یخن قاق
۱۰	سراستین
۱۰	دهن ابزار
۱۰	دستمال
۱۰	پوش مور(مهر) و پوش آیینه
۱۰	کلاه چهار ترک
۱۰	کلاه خلقی
۱۱	کلاه ارقچین(عرق چین)
۱۱	جاجیم دوزی
۱۱	سنگ تراشی و حکاکی روی سنگ
۱۱	سنگ تراشی و حکاکی روی سنگ
۱۱	چراغ سنگی
۱۱	حصیر بافی
۱۲	چیغ
۱۲	چپله

- ۱۲ ..... سید بافی
- ۱۲ ..... فرآورده های پوست و چرم
- ۱۲ ..... فرآورده های پوست و چرم
- ۱۲ ..... کفش
- ۱۳ ..... چارق و سوگول
- ۱۳ ..... چاموش
- ۱۳ ..... چپلی (دم پایي)
- ۱۴ ..... کيرو
- ۱۴ ..... پوستين
- ۱۴ ..... پوشش
- ۱۴ ..... تيقی چيغی (حمایل)
- ۱۴ ..... انگشتر، گوشواره و خال بينی
- ۱۵ ..... آرایش
- ۱۵ ..... لباس مردان
- ۱۶ ..... جبه (برک)
- ۱۶ ..... لباس زنان
- ۱۷ ..... وسکت
- ۱۷ ..... کلاه (سرغوت یا سرغوج)
- ۱۷ ..... زيور آلات
- ۱۷ ..... پيکی
- ۱۷ ..... جودانه و طوق
- ۱۸ ..... بالی و سلسله
- ۱۸ ..... صنايع دستی هزارگی
- ۱۸ ..... شناخت کلی

۱۸	پیوسته با گذشته ای تاریخی
۱۹	اشتغال در صنایع دستی هزارگی
۱۹	استفاده از سرمایه ناچیز برای تولیدات انبوه
۱۹	افزایش سطح رفاه عمومی
۱۹	کم هزینه بودن آموزش نیروی کار
۱۹	محصولات، سوغات و صنایع دستی
۲۰	طبقه بندی صنایع دستی
۲۰	کوزه گری
۲۰	هنرهای مرتبط با فلز
۲۰	زرگری
۲۰	آهنگری
۲۱	مسگری
۲۱	هنرهای مرتبط با چوب
۲۱	دمبوره سازی
۲۲	چوخال
۲۲	آثار لاکه و روغنی
۲۲	صحافی و جلدسازی سنتی
۲۲	بافته های داری
۲۲	بافتنی ها
۲۲	نمد مالی و شلکی بافی
۲۳	شلکی بافی
۲۳	نمد مالی
۲۳	گلیم بافی
۲۴	جوراب شالی بافی

- ۲۴ ..... جوال بافی
- ۲۴ ..... شال بافی (برک)
- ۲۵ ..... شال میمن (شال میان بند)
- ۲۵ ..... شال برزو
- ۲۵ ..... کرباس بافی
- ۲۶ ..... خورجین بافی
- ۲۶ ..... کلاه چوغی بافی
- ۲۶ ..... درباره مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

صنایع دستی هزارگی

مشخصات کتاب

سرشناسه: کتابخانه مجازی افغانستان، ۱۳۹۲

عنوان و نام پدیدآور: صنایع دستی هزارگی / دکتر حفیظ الله شریعتی.

مشخصات نشر دیجیتالی: اصفهان: مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، ۱۳۹۲.

مشخصات ظاهری: نرم افزار تلفن همراه و رایانه

موضوع: صنایع دستی

صنایع دستی

سوزن دوزی

سوزن دوزی

یکی از ظریف‌ترین هنرهای دستی زنان هزاره سوزن دوزی است که طی آن تمام یا قسمت اعظم پارچه از کوک و بخیه‌های رنگین پوشیده می‌شود. سوزن دوزی، قلاب دوزی، ملیله دوزی، خامگ دوزی، پته دوزی و دیگر انواع سوزن دوزی هزارگی از صنایع دستی مهم هزارگی اند. این صنعت دست هزارگی به طرز زیبا و تحسین برانگیزی توسط زنان و دختران جوان تولید می‌گردد. در مورد سابقه‌ی تاریخی این دوخت متأسفانه اطلاع چندان زیادی در دست نیست و آن چه که مسلم است این است که این دوخت از صدها سال قبل تقریباً در میان مردم هزاره رایج بوده است. بر اساس شواهدی از دوره ی غزنویان و به خصوص دوره ی تیموری این هنر در هزارستان از رواج کامل برخوردار بوده است. آثار به دست آمده از خاکریز جاغوری گواه بر این باور است.

طرح‌های مورد استفاده سوزن دوزی مردم هزاره بیشتر به صورت هندسی است و برای تجسم بخشیدن به آن‌ها از رنگ‌های شاد استفاده می‌کنند که رنگ نارنجی روشن و قرمز به بقیه رنگ‌ها غلبه دارد. جزئیات طرح را بیشتر سبز و سفید و سیاه و قهوه‌ای تشکیل می‌دهد. نمونه‌هایی از انواع نقوش هندسی را در سوزن دوزی‌ها می‌توانید مشاهده کنید. همین‌طور سوزن دوز نقوشی را به کار می‌برد، بدون اینکه قبلاً طرحی برای آنان ایجاد کند. این نقش‌ها را با نهایت ظرافت بر روی پارچه می‌آورد. برای ایجاد نقش بیشتر سعی می‌شود از عناصر بی‌جان طبیعت استفاده شود تا نقش‌هایی مانند نقش انسان و حیوان. به طور کلی نقوشی که به کار گرفته می‌شوند عبارتند از یک: نقش‌های انسانی: از این نقش‌ها در هنر سوزن دوزی کمتر استفاده می‌شود.

دو: نقش‌های حیوانی: که برگرفته از انواع حیوانات است. این حیوانات ممکن است در اطراف و خود منطقه وجود داشته باشد یا مانند نقش حیوانات مثل طاووس برگرفته از ذهن فرد باشد.

سه دیگر: نقش‌های گیاهی: در این نوع نقش‌ها از انواع گل‌ها و درختان استفاده می‌شود.

انواع طرح‌ها

یک: طرح‌های تاری: سه تاری، چهارتاری، شش تاری، هفت تاری و ده تاری.

دو دیگر: طرح‌های گل و طرح‌های حاشیه یا اطراف گل.

سه دیگر: حیوانات اهلی و وحشی مانند اسب، شتر، مرغ، خروس، بز، پلنگ، شیر، آهو و... و همین‌طور انواع پرندگان.

پیش سینه و یخن کشیده

زنان هزاره پیش سینه را هم برای مردان می‌دوزند و هم زنان و دختران. برای این کار نخست روی سینه ی لباس، یک لوزی طراحی می‌کنند، پس از آن با شکل‌های هندسی، مربع و مستطیل درون آن را پر می‌کنند. پیش سینه را بیشتر با نخ سپید نایلونی می‌دوزند. اگرچند با نخ‌های استرج هم پیش سینه دوخته می‌شود. پیش سینه ی مردان را بیشتر (یخن کشیده) می‌گویند.

یخن قاق

یخن قاق در زیر پیش سینه (یخن کشیده و دوخته) قرار می‌گیرد و تا نزدیک دامن ادامه دارد. طول آن تقریباً ۶۵ سانتیمتر است که قسمت بالای دوخته شده ی آن به صورت مثلث است و بیشترین مقدار آن به شکل مستطیل است.

سر آستین

سر آستین در دو قطعه فراهم می‌شود. این بخش‌ها زینت بخش سر آستین زنان و دختران است.

دهن ایزار

دهن ایزار همانند سر آستین است اما تفاوتی که با هم دارند این است برای دهن شلوار دوخته می‌شود.

دستمال

در هزارستان انواع دستمال دستی سوزن دوزی می‌شود که بیشتر در عروسی‌ها کاربرد دارند.

پوش مور (مهر) و پوش آینه

زنان و دختران هزاره برای مهر، آینه، قلم، موبایل پوش درست می‌کنند که بیشتر با نخ استرج دوخته می‌شوند. برای این کار نخست به اندازه ی مهر، آینه‌های جیبی، قلم و موبایل پارچه را برش می‌زنند و از یک طرف آن شروع به دوختن می‌کنند. وقتی پوش‌های مورد نظر دوخته شد، دور آن پولک دوزی می‌کنند و با گلگک پیوند می‌دهند. نوارهای سوزن دوزی شده یکی دیگر از انواع فراورده‌های سوزن دوزی هزاره‌ها است که بیشتر برای تزئین لبه چادر، لبه پایین دامن و... به کار برده می‌شود.

کلاه چهار ترک

کلاه چهار ترک از چهار تکه پارچه ی سپید یا رنگی ساخته می‌شود. برخی از این کلاه‌ها ساده بود و بدون کدام طرح تهیه می‌گردید. برخی دیگر با دست دوخته می‌شد و سوزن دوزی آن ساده و آسان بود. کلاه چهار ترک را بیشتر پیرمردان سر می‌کردند.

کلاه خلقی

کلاه خلقی دارای رنگ‌های گوناگون بود که تنوع رنگ در آن بستگی به مقدار نخ رنگی داشت که در آن به کار می‌رفت. این کلاه با سوزن دوخته می‌شد. کلاه خلقی با نخ استرج بسیار معروف بود. طرح‌های کلاه خلقی بیشتر مثلی، لوزی و در وسط کلاه مربعی و دایره‌ای بود. این کلاه را بیشتر جوانان سر می‌کردند. پسین‌ها در دوران حاکمیت کمونیست‌های افغانستانی (خلق‌ی)‌ها این کلاه، به کلاه خلقی معروف شد. زیرا این کلاه مانند پرچم خلقی‌ها بیشتر سرخ (قرمز) رنگ بود.

کلاه ارقچین (عرق چین)

کولاه ارقچی (عرقچین) با نخ نایلونی سفید دوخته می‌شد. زمینه‌ی این کلاه پارچه‌ی سفید رنگی بود که به آن (تفته) می‌گفتند. زنان و دختران جوان و نوجوان با سوزن این کلاه بسیار زیبا و ظریف را به مدت یک ماه تا دو ماه می‌دوختند. کولاه عرق چین را همه مردان سر می‌کردند.

جاجیم دوزی

زنان هزاره با سرهم کردن تکه پارچه‌های چند رنگ، جاجیم (جاجیم) درست می‌کنند. معروف‌ترین جاجیم هزارگی قورمایی (خرمایی رنگ) است که بیشتر از صد تکه است. هرچه تکه‌های رنگارنگ بیشتر باشد، جاجیم‌ها قورمایی تر اند. نوع دیگر جاجیم هزارگی چهل تکه است که بسیار ظریف و زیبا دوخته می‌شود. هزاره‌ها از جاجیم برای گسترده‌ی (فرش) و پوشاندن وسایل خانه استفاده می‌کنند. جاجیم‌ها را با نخ و سوزن می‌دوزند و مانند لحاف دوخته می‌شوند.

سنگ تراشی و حکاکی روی سنگ

سنگ تراشی و حکاکی روی سنگ

فیروزه-مرمر-یشم و مانند آن‌ها را هزاره‌ها پس تراشیدن به شکل‌های مختلف در می‌آورند و از آن‌ها صنایع دستی درست می‌کنند. مردم هزاره با تراشیدن سنگ یشم از آن قوطی نسوار، بتال (کاسه‌ی سنگی) تشت خمیر، چراغ سنگی، سیرکوی (کوبه) برای خرد کردن نان پتیر، ظرف ریخت‌گری دارو (ظرف ریخت‌گری گلوله‌های تفنگ سربی، ظرف دارو سازی پزشکی و مانند آن می‌سازند. هزاره‌ها طریقه‌ی استفاده از سنگ‌های قیمتی را به درستی می‌دانند. آنان از سنگ‌های قیمتی که در هزارستان یافت می‌شوند و یا از جای دیگر می‌آورند؛ انگشتر، دست‌بند، انواع وسایل آرایش زنانه، گردن‌بند، آویزه‌های گوش و بناگوش، خال‌بینی، گوشواره، تاج عروس-پیکی، پیشانه‌بند، بالی، سلسله و مانند آن‌ها می‌سازند.

چراغ سنگی

هزاره‌ها با تراشیدن سنگ یشم و سنگ‌های معمولی چراغ سنگی درست می‌کردند. برای این کار نخست میان سنگ را خالی (تهی) می‌کردند و مقداری تیل وطنی مانند روغن بادام و شرشم در آن می‌ریختند. سپس فتیله‌ای در میان و یا گوشه‌ای آن جا می‌گذاشتند و روشن می‌کردند. چراغ سنگی در هزارستان اکنون برافزوده است اما از کهن‌ترین وسیله‌ی روشنایی هزارگی است.

حصیر بافی

چیغ

زیرانداز، انواع سبید، چیغ بافی نمونه های از حصیر بافی هزارگی اند که بیشتر کاربرد خانگی دارند. هزاره ها از گیاه نی کوهی و اهلی و گیاه لوخ حصیر- چیغ می بافند. برای این کار نی ها را به صورت عمودی استوار نگه می دارند، از وسط آن ها نخ های پشمی را رد می کنند و به صورت شلکی می بافند. مردم هزاره از چیغ برای خانه سازی و خانه های نیی (کوته) آلاچیق استفاده می کنند.

چيله

چيله را مانند چیغ می بافند با این تفاوت که در آن به جای نخ پشمی از ترکه های درخت بید، سپیدار، ارر، توت و مانند آن استفاده می کنند. برای این کار نخست دو چوب بزرگ را در دو طرف به صورت موازی روی زمین به اندازه ی یک متر تا دو متر جا می گذارند. سپس از پایین با بافیدن، خم کردن و تا کردن ترکه ها میان هم دیگر، چيله را بالا می برند و چیغ چيله ای می سازند.

سبید بافی

هزاره ها بیشتر از ترکه های درخت بید، توت، ارر، سپیدار و مانند آن سبید می بافند. برای این کار نخست یک دایره از ترکه های خم شده ی درخت درست می کنند و سپس آن را ادامه می دهند تا سبید درست شود. در پایان آخرین ترکه را به داخل سبید تا می کنند و سر آن را می برند، و سبید را درست می کنند. سبید تال الترغینه از بهترین نوع سبید هزارگی است که در داخل و خارج کشور به فروش می رسد. مردم از سبید برای گردآوری علوفه و میوه های خوردنی و مانند آن استفاده می کنند.

فرآورده های پوست و چرم

فرآورده های پوست و چرم

پوستین، کلاه پوستی، چارق از صنایع دستی هزارگی اند که از چرم حیوانات ساخته می شوند.

کفش

پوشش پای هزاره ها را ساده است. مهمترین صنایع دستی هزارگی در فرآورده های پوست و چرم کرو، چارق، کیرو، چاموش و چپلی است.

هزاره ها پوست حیوانات حلال گوشت را با احتیاط از گوشت آن جدا می کردند. وقتی پوست سالم به دست می آمد، از آن مشک می ساختند. اگر پوست اضافه داشتند، نخست آن را نمک می زدند تا آب آن گرفته شود، بعد به فروش می رساندند. اما اگر می خواستند از آن پوست بسازند، نخست پوست را به مدت چهل شبانه روز در داخل خاکستر می گذاشتند تا موهایش برود و آماده دباغی شود. در این مدت چندین بار خاکستر آن را عوض می کردند. پوست آماده را که موهایش با کاردک کنده شده است، در ظرف مسی یا گلی می انداختند. این هنر را (خوراو) دباغی می گفتند. پوست باید چند روز در خوراو می ماند، تا آماده می شد. این مرحله را شیرین کردن پوست می نامیدند. در این مرحله پوست خود را جمع و ضخیم می ساخت و به مقاومت آن افزوده می شد. اگر بعد از دو روز پوست خوب رنگ می گرفت آن را قاغ(قاق) می گفتند. برای این کار پوست را در هوای سرد

قرار می دادند. وقتی پوست دباغی می شد و رنگ می گرفت، آن را خشک می کردند و از آن چرم می ساختند. دباغ گران هزاره می کوشیدند تا فرایند دباغی پیش از ماه حوت ختم شود، زیرا در ماه حوت آب را یخ نمی زد و پوست خوب قاق نمی شد. پوست قاق پیش از ماه حوت مقاومت زیادتر از دیگر پوست ها داشت. هزاره ها پوست قاق را خوب می مالید تا نرم می شد. و برای چاموش و چارق سازی آماده می گردید.

ابزار دباغی هزاره ها بسیار ساده و طبیعی است. تشت دباغی بیشتر از گل رس است و رنگ آن از ریشه ی درخت زردالو و درختچه ی قرغینه. پوست دباغی شده ی هزارگی بسیار خوش رنگ و زیباست. کفش های که از این پوست ساخته می شود، کم نظیر اند.

چارق و سوگول

هزاره ها از پوست دباغی نشده کفش زیبایی می سازند که به آن چارق می گویند. چارق مانند کفش های معمولی است، با این تفاوت که تمام آن از چرم است. کفی، تلی، بدنه ی چارق از چرم خالص است. بدنه ی چارق یک لایه و کفی آن چهار لایه است که ضخیم تر از بدنه ی آن ساخته می شود.

عبدالخالق آزاد در باره ساخت چارق و سوگول هزارگی چنین می نویسد: چارق و سوگول پای پوش عام و معمول مردم بود، تهیه آن در مقایسه با چاموش به وقت کم و امکانات اندک ضرورت داشت. اساس چارق و سوگول را پوست بز، پوست سرگاو و پوست شتر تشکیل می داد. برای تهیه چارق و سوگول پوست را پخته نمی کردند، بلکه از پوست خام پای پوش می ساختند. طرف صاف پوست را به طرف برون و سمت موی دار و پشم دار آن را به طرف درون و در تماس با پا عیار می ساختند. از همان پوست تسمه کشیده و به وسیله ی دروش (درفش)، پس از آن که پوست مذکور را بروی هم قرار می دادند، کناره به کناره می دوختند. در ناحیه بالایی کفش چند سوراخ روی ساق ایجاد کرده و بعد از آن که چارق را می پوشیدند، توسط تسمه چرمین آن را بسته و به پای شان محکم می نمودند. (همان ص ۶)

چاموش

چاموش گونه ای از پای پوش مردم هزاره است. این کفش چرمی را بیشتر خان ها و پولداران هزاره می پوشیدند. عبدالخالق آزاد مراحل ساخت چاموش را در ماهنامه ی پاتو چنین توضیح می دهد: مراحل تهیه چاموش از اندازه گیری پای فرد مورد نظر آغاز می گردید، ابتدا کف پای را از همان پوست به شکل چند قاطبه برش کرده و آن را با الیاف بته گیت روی هم می دوختند. پاره، پارچه های پوست و بقایای تل و کف پای پوش را جمع و با آن تار روی هم دوخته و از آن پاشنه می ساختند. گیاه گیت یک نوع گیاه کوتاه قد و دارای ریشه طولانی همانند ریشه خار در زمین فرو می رفت، تار مذکور را از تابیدن ریشه آن گیاه همانند تا انساج حیوانات تهیه می نمودند. بعد از آن که کار دوخت کف و پاشنه ختم می گردید از همان پوست گاو به اندازه کف پا روی آن همانند موزه با ساق بلند، آن چرم را برش و آن را باهمین تار مقاوم روی کف با مهارت تمام می دوختند. بند چاموش را از همان پوست به شکل تسمه می ساختند. به اندازه معین هر دو طرف ساق را سوراخ و آن تسمه را از درون آن گذرانده و توسط آن چاموش را بعد از پوشیدن روی پا محکم می بستند. بدین طریق یک جفت پای پوش اشرافی به دست می آمد.

چپلی (دم پای)

هزاره ها برای ساختن چپلی که به آن (کروبن) می گویند، روی ته کفش صنعتی و یا لاستیک موتر (ماشین) چند بریده ی نازک و پهن چرم را تا می کنند و با میخ به لاستیک می کوبند. سپس برای آن پیش بند (جا انگشتی) درست می کنند. چپلی هزارگی هنوز

در بین هزاره ها با وجود چپلی های جدید طرفدارانی زیادی دارد.

کیرو

کیرو همان چپلی است با این تفاوت که کفی آن از چوب درست می شود. برای این کار نخست دو تکه چوب آماده می شود و کیرو دوز چوب را با دقت تمام می تراشد و به شکل تلی (کفی) دم پای در می آورد. سپس چند بریده ی نازک و پهن چرم را تا می کند و با میخ به لاستیک می کوبد. پس از آن برای کیرو پیش بند (جا انگشتی) درست می کنند. کیرو از کهن ترین کفش های هزارگی است. نشان از روزگاری دارد که هزاره ها از ابتدایی ترین امکانات برای زندگی کردن و زنده ماندن استفاده می کردند. کیرو را بیشتر زنان می پوشیدند. مردان بسیار کم از کیرو استفاده می کردند.

عبدالخالق آزاد مراحل ساخت کیرو را در ماهنامه ی پاتو چنین توضیح می دهد: در زمستان ها معمولا کیرو (نعلین چوبی) به حیث پای پوش مورد استفاده قرار می گرفتند. کیرو عبارت از یک تخته چوب نازوک و دو پای پایه بود که در ناحیه جلوی آن یک سوراخ توسط برمه ایجاد می گردید. (پایه) پای ها توسط میخ چوبی که قبلا به وسیله برمه شکاف شده بود با تخته کف پا محکم می گردید. دو بند که یکی از میان انگشت کلان پا و انگشت کنار آن می گذشت درون شکاف جلوی، توسط فانه و یا میخ چوبی محکم می شد. بند دومی از بین بند جلوی گذشته و از پشت پا گذشته و در ناحیه هر دو کنار ی تخته چوب کف پا و یا در وسط آن توسط میخ آهنی و میخ چوبی داخل شکاف وسط تخته محکم می گردید. معمولا کیرو را پای پوش دو بنده یاد می کرد. کیرو ساختمان نهایت ساده داشته است و ترکیب آن متشکل از چوب و پوست پخته ی حیوانات بوده است. (همان ص ۶)

پوستین

هزاره با پوست دباغی نشده ای گاو، بز و گوسفند پوستین درست می کنند. پوستین مانند کت دوخته می شود با این تفاوت که نخ پوستین، تسمه های از چرم خام و پخته است. سوزن پوستین دوزی کلان تر از سوزن های معمولی است که به آن تینه می گویند. برخی از پوستین دوزان به جای تینه از جاتی که کلان تر از تینه است استفاده می کنند. در برخی از مناطق هزارستان از پوست گرگ و دیگر حیوانات درنده پوستین درست می کنند که بسیار زیبا و گران است. این پوستین ها از دور به شکل حیوانات درنده معلوم می شوند که ترسناک به نظر می آید. در گذشته های نه چندان دور گماشتگان حاکمان جور در هزارستان با پوشیدن این پوستین ها به شکل گرگ در می آمدند و هزاره ها را شکار می کردند. ماجرای تلخ و دردناک گرگ های کشمیری از این گونه اند.

پوشش

تیقی چیغی (حمایل)

تیقی چیغی - حمایل عروس هزارگی مانند حمایل تفنگک ساخته می شود با این تفاوت که در آن به جای تیر و گلوله سکه های زرین یا اشرفی همراه با دانه های رنگارنگ دکمه جا گذاشته می شود. حمایل مانند کلاه با سوزن به زیبایی تمام دوخته می شود. برخی مناطق هزاره نشین حمایل را با نخ های رنگارنگ روی پارچه می دوزند.

انگشتر، گوشواره و خال بینی

انگشتر عروس هزاره ها بیشتر از نقره است اگر چند این روزها طلا- جای نقره را گرفته است. زرگران هزاره برای ساختن انگشتر نخست نقره را آب می کردند و سپس در قالب های از پیش ساخته شده می ریختند و از آن انگشتر به اندازه های مختلف می ساختند. نگین انگشتر عروس های هزاره از سنگ های قیمتی داخلی و خارجی درست می شد. مشهور ترین نگین های انگشتر در هزارستان عبارت بودند از عقیق، فیروزه، لعل بدخشان، لاجورد، زمرد و مانند آن که به شکل بسیار نیکویی تراشیده و جا گذاشته می شدند.

گوشواره نیز مانند انگشتر از نقره درست می شد، اگر چند امروزه جای آن را طلا گرفته است. گوشواره ها به شکل های مختلف ساخته می شدند که نوع معمول آن لوزی، سه گوش و چهار است.

خال بینی را زرگران هزارگی از نقره می ساختند. شکل معمول خال بینی ها شکل نقطه ی ریز و دکمه بسیار کوچک اند که از دور خیلی به چشم نمی آیند.

آرایش

زنان هزاره کمتر آرایش می کنند. تنها فرق زنان با دختران هزاره در این است که دختران هزاره «چتر زلف» دارند. هنگام عروسی برای آرایش عروس این چتر زلف را درست می کنند. پیچه را زنان و عروس های هزارگی می بندند و دختران زلف را جلوی صورت پیچ می دهند و با پنگ (سوزن مو) به هم پیوند می دهند. موهای پشت سر زنان هزاره بیشتر اتیکی (بافته) اند اما موهای دختران برخی افشان اند و برخی از وسط بند می گیرند و پیچ در پیچ تاب می خورند. زنان هزاره ها بیشتر نیازمندی های روزانه خود را محدود و آسان در نظر می گیرند و به وسیله خود مرتفع می سازند. مثلا خود آرایش گراند، نوازندگی را نیز خود به عهده دارند و در جشن ها و عروسی ها ساز خود می زنند و می خوانند. آنان طیب سنتی خود اند و کم تر به پزشک مراجعه می کنند.

لباس مردان

لباس مردان هزاره بیشتر پیراهن و تنبان بلندی است که تا مچ پا می آید و آستین بلند و گشاد دارد که از دو طرف پهلو چاک است. بیشتر مردان پیراهن و تنبان فراخ می پوشند که لباس است بلند و تا پشت زانو می رسد. این لباس برای مردان پولدار و داماد ها معمولاً سفید رنگ است. ویژگی این لباس خنک بودن آن در تابستان است. پیراهن مردان به رنگ های گوناگون ساده یا راه راه با وسکت بلند ساده یا راه راه پوشیده می شود. کفش آن ها ساده و مردانه است. آنان کلاه از جنس پارچه ی دوخته شده بنام کلاه چارترک، عرقچین و خلقی سر میکنند. شلوار مردان هزاره به طرح و شکل شلوارهای وطنی در افغانستان است و پیراهن آنان با برش ساده و اغلب به رنگ سفید و گاه رنگی است. پیراهن مردان هزاره که در گویش محلی به آن «پیرو» یا «پیرو تنبو» می گویند دارای آستین های بلند و یقه گرد و چار گوش اند و از جنس های گوناگون سفید و متنوع تهیه می شود. به طور دقیق می توان لباس مردم هزاره را که با وضع آب و هوایی آن مطابقت دارد چنین بر شمرد:

۱- دستار پلوی و مدراسی پریچ که به سر می پیچند با تحت الحنکی یک بال چند وجبی که از جلو یا پشت سر آویزان می کنند.

۲- پیراهن فراخ و بلند از پارچه ساده سفید مانند (تیترون) یا پارچه های امروزی تر با چند رنگ که تا برابر زانو انداخته می شود.

۳- نیم تنه (کت) اغلب روی پیراهن پوشیده می شود و همچنین پالتو که در فصل زمستان می پوشند.

۴- شلوار پرچین و پف کرده که در دم ساق پا تنک تر می شود.

در این میان جوانان و تحصیل کردگان هزاره کم کم لباس بومی منطقه را که با شرایط اقلیمی متناسب است کنار می‌گذارند و بیشتر به سبک شهری کت و شلوار و لباس مد روز را می‌پوشند.

جبه (برک)

جبه پوشاک دیگری است که ویژه مردان پیر یا مردمدار است. جبه را از پارچه پشمی‌آستین دار سفید رنگ و نازکی تهیه میکنند. بلندی جبه تا زانوان و قسمت جلو آن مانند قبا چاکدار است. در پشت جبه بند رنگینی قرار دارد که دو سر آن منگوله‌ی زیبایی دارد. کاربند جبه جمع کردن و نگهداری آستین‌های جبه در روی بازوان است. این جبه را لباس شالی یا برک هم می‌گویند. مردان هزاره صورت خود را کمتر می‌تراشند و به سبیل گذاشتن گرایش دارند که با جبه‌ها هم خوانی دارند.

لباس زنان

پوشاک زنان هزاره بسیار زیبا و جالب توجه است. این لباس‌ها عبارت‌اند از: دامن چین دار که با تنبان یا زیر جامه همراه است. تنبان‌های زیری از پارچه‌های ارزان‌مانند: چیت گلدار و دامن‌های رویی از پارچه‌های بهتر مانند مخمل یا زری و تور اند و در پایین حاشیه یا تزیین دارند. پیراهن زنان تا ساق پا، یقه بسته و آستین بلند است و در دو طرف پهلو رو به پایین چاک دارد که روی دامن‌ها قرار می‌گیرد. برخی از این لباس‌ها چاک ندارند و به صورت گل (دایره) ساخته می‌شوند. اگر پیراهن از جنس ساده و گلدار نباشد، پیش‌سینه را پولک دوزی می‌کنند.

بدون شک همه افسانه‌ها و پیشینه مردم هزاره با آداب و رسوم و پوشش این منطقه پیوند خورده است که اگر این پوشش در افغانستان بی‌نظیر نباشد، می‌شود گفت کم‌نظیر است. پوشاک مردم هزاره در نهایت زیبایی و سادگی نمادی از پوشش اصیل هزاره‌هایی است که امروز جز در برخی مناطق روستایی در جای دیگر شاید نتوان نشانی از آن یافت. پوشاک زنان هزاره بنابه موقعیت اجتماعی، اقتصادی و شرایط سنی از ویژگی‌های مشخصی برخوردار است. پوشاک زنان جوان هزاره با پارچه‌های گوناگون در رنگ‌ها و طرح‌های شاد با چادر زیبا و رنگی همراه است اما زنان مسن‌تر پارچه‌هایی به رنگ تیره با طرح‌های ساده و سیاه و سفید را ترجیح می‌دهند. چادرهای زنان هزاره که در زبان محلی به آن «لاته» می‌گویند علاوه بر وظیفه پوشش، زیبایی خاصی به زنان هزاره می‌دهد. «لاته» و «چادر» سرپوش نخی مخصوصی است که زنان هزاره به سر می‌کنند. «لاته» را در حالت عادی و در روزهای معمولی می‌پوشند ولی چادر را بیشتر در مراسم جشن و سرور سر می‌کنند. پیراهن زنان هزاره دارای برشی ساده، بلند و فراخ با طرح‌های گلدار و رنگ‌های متنوع است. لباس زنان هزاره دارای قسمت‌های مختلفی چون «بالانه یا پیرو»، «ایزار» یا «تن بان» و وسکت «جلیقه» است. لباس محلی مردان و زنان هزاره در کنار دیگر اقوام و طایفه‌های هزاره با زیبایی‌های منحصر به فرد خود همواره مجالی برای تجلی ذوق و استعداد طراحان لباس‌های روز بوده است. در حقیقت لباس محلی و سنتی در هزارستان نمادی از فرهنگ و آداب و رسوم مردم آن است و نوع دوخت این لباس‌ها و رنگ‌های به کار رفته در این پوشش‌ها منحصر به فرد و بی‌نظیر است.

لباس زنان و دختران هزاره از هم متفاوت است، زنانی که سن سالی از آن‌ها گذشته همان لباس‌های قدیمی که عبارتند از: ۱- چادر ۲- قدیغه (چارقده)

۳- وسکت ۴- پیراهن بلند و گشاد ۵- شلوار بلند و گشاد

۶- دستمالی که به دور سر می‌بندند.

دختران جوان هم مانند پسران جوان لباس‌های مد روز را می‌پوشند و بندرت دختران لباس‌های زنان را به تن می‌کنند. امروزه برخی

از آنان مانتو شلوار می‌پوشند.

وسکت

زنان هزاره روی پیراهن، وسکت کوتاهی که از زری گلدار یا مخمل است می‌پوشند. این وسکت (جلیقه) با ماشین دستی با نخ دوخته می‌شوند. دوخت این وسکت‌ها بسیار زیبایی‌اند. انواع درخت، پرند و خط‌های کج و پیچان در آن دوخته می‌شوند. هزاره‌ها با دوختن و بند انداختن سکه‌های نقره‌ای روی وسکت برای نو عروسان، لباس عروس می‌سازند. سکه‌های نقره‌ای که روی وسکت (پر روپی) عروس‌های هزارگی دوخته می‌شدند، از نوع سکه‌های شاهی بودند که اکنون از بین رفته‌اند. امروزه وسکت‌های نو عروس‌های هزارگی را با سکه‌های معمولی تزئین می‌کنند.

کلاه (سرغوت یا سرغوج)

کلاه بی که سرغوج می‌نامند از جنس پارچه‌ی زیبا و خوش دوخت و چند تکه است که زنان هزاره بر سر می‌گذارند. پس از آن که کلاه را سر کردند، موهای بلند عقب سر را در داخل دم و آویزه کلاه می‌اندازند. دختران جوان روی چارقد، تور یا زری سه گوش بزرگی سر میکنند و آن را با سنجاقی محکم زیر گلو می‌بندند و روی آن را از قسمت جلوی سر و بالای پیشانی دستمال کلاهی رنگی می‌بندند. و کلاهی از پشت سر گره می‌زنند و قسمت زیادی آن را از پشت آویزان میکنند.

زیور آلات

زیور روی لباس زنان گلوبند زرین یا اشرفی همراه با دانه‌های رنگارنگ دکمه و النگو و دستبند نقره یا طلا است. هزاره‌ها از طلا کمتر استفاده می‌کنند. وسایل زینتی هزاره‌ها بیشتر از زر (نقره) اند.

پیکی

پیکی دایره‌ی ماه‌گون است که نو عروسان هزاره آن را روی پیشانه به صورت عمودی می‌بندند. به این دایره که در اطراف آن منگوله‌های از زر به صورت‌های مختلف مانند نقش درخت، بوته‌ی گیاه و شاخه‌های گل است، تاویدک (تعویذ کوچک) هم می‌گویند. تعویذک مانند تعویذ دارای چهار گوش و لوزی مانند است. در هر گوش آن چند تعویذ کوچک دیگر آویزان می‌شود که هنگام بالا و پایین کردن سر صدای موسیقی دلنشینی می‌دهد.

جودانه و طوق

طوق همان گردن‌بند است که عروس‌های هزارگی هنگام عروسی آن را به گردن می‌آویزانند. جودانه آویزه‌های طوق است که به صورت عمودی بر آن گره زده می‌شود. جودانه یک نیم دایره‌ی کلاسن است. در کناره‌های این دایره چند منگوله و طوق کوچک جا گذاشته می‌شوند. هر طوق دارای چند دایره و چند طوق کوچک تراست. این طوق‌های سلسله‌وار در چند منزل ساخته می‌شوند که به آن جودانه‌ی چند منزله می‌گویند. آخرین منزل و طبقه‌ی این طوق‌ها باریک‌تر است که در راس آن دایره‌ی بی کوچک وجود دارد. داخل این دایره پراست. روی این دایره نگین بزرگی به رنگ سرخ (قرمز) جا گذاشته می‌شود که هنگام تکان خوردن نور می‌دهد.

بالی و سلسله

بالی همواره با سلسله‌ی کوچک همراه است. چند منگوله و طوق که به شکل پیکری ساخته می‌شود. عروس‌های هزاره بالی را در نباگوش به صورت عمودی آویزان می‌کنند. طرف پایین بالی همسان با گوشواره است و بالای آن به کلاه و یا سرغوج عروس بند می‌شود. سلسله به صورت افقی روی پیشانی عروس کشیده می‌شود و بالای دو گوش عروس بند می‌گردد. سلسله دارای آویزه‌های زیادی است که در وسط آن پیکری قرار می‌گیرد.

صنایع دستی هزارگی

صنایع دستی مجموعه‌ای از صنایع هنری و سنتی هزارگی شامل انواع سوزن دوزی، بافته‌های سنتی، بافته‌های داری مانند پلاس و گلیم، پوشاک سنتی مانند انواع برگ و جوراب‌های پشمی، آثار چرمی و کاغذی، انواع کفش‌های سنتی مانند کپرو، چپلی، هنرهای چوبی و تالی، کوزه‌گری، هنرهای فلزی مانند زیور و زرینه‌های عروس و داماد و هنرهای سنگی، لباس‌های محلی، پای‌پوش‌های سنتی مانند چارق دوزی، پوستین دوزی؛ عروسک‌های محلی، مجسمه‌های محلی، قلاب‌بافی و مانند آن می‌شوند که با محوریت هنر محلی و ذوق و تراوش ذهنی و زیباشناختی هزارگی بافته و دوخته می‌شوند. این صنایع دستی با بهره‌گیری از مواد اولیه و قابل دسترس و بومی به کمک دست و ابزار مورد نیاز و با کاربری در زندگی فردی و جمعی تولید می‌شوند که ریشه در تاریخ کهن مناطق هزاره نشین دارند.

شناخت کلی

صنایع دستی هزارگی گونه‌ی بی‌از کار، شغل و ایجاد درآمدخانگی و محلی است که در آن لوازم تزئینی و کاربردی تنها با استفاده از دست یا ابزار ساده ساخته می‌شود. در ادبیات شفاهی مردم هزاره این واژه‌ها بیشتر به روش‌های سنتی ساختن کالاهای محلی اطلاق می‌گردد. استادکاری و کاردستی مخصوص، مهم‌ترین ملاک شناخت صنایع دستی هزارگی است، که از لحاظ فرهنگی و تجاری مورد توجه گردشگران داخلی و خارجی قرار دارد. در این میان لوازمی که به صورت تولید انبوه و یا با ماشین‌آلات مختلف به صورت صنعتی ساخته می‌شوند جزء صنایع دستی هزارگی شمرده نمی‌شوند. صنایع دستی هزارگی لوازمی هستند که بیشتر جنبه‌ی هنری دارد. لذا موارد استفاده‌ی آن‌ها بیش از یک‌تزیین ساده است.

صنایع دستی هزارگی بیشتر به کارهای فرهنگی و رسومی تلقی می‌شوند که بخشی از ملزومات زندگی روزمره هزاره‌ها هستند. به دیگر سخن با وضعیت فرهنگی و تمایلات جامعه‌ی هزاره، صنایع دستی هزارگی بیان‌کننده، علاقه و ذوق هنری و فردی مردم هزاره است که بخشی از فرهنگ آنان را تشکیل می‌دهد.

باری، این دست‌آوردهای هنری هزارگی در حقیقت عشق و حاصل تراوش فکر، روح و ذهن انسان‌های وارسته و فرهیخته‌ای هزارگی است که شبانه روز کار و اثری را خلق می‌کنند. از طرف دیگر مردم هزاره امروزه در هر گوشه و کنار مناطق مرکزی به یک نوع صنعت محلی که دارای اصالت و مشخصات ویژه‌ای هستند؛ آشنایی دارند، از این رو امکان توسعه‌ی صنایع دستی در مناطق هزاره نشین میسر است. طرح این محصولات که انباشته‌ای از عادات و سنن گذشته و بازگوکننده‌ی هزاران شکل طبیعی کهنسال از یاد رفته هستند؛ می‌تواند برای گردشگران داخلی و خارجی یادآور تاریخ و فرهنگ کهن این مردم باشد.

پیوسته با گذشته‌ای تاریخی

فرهنگ و تمدن کهن و پیشینه‌ی تاریخی چندین هزار ساله‌ی هزاره‌ها را از طریق صنایع دستی هزاره‌ها که حکم مالکیت معنوی آنان را دارد؛ می‌توان باز شناخت. همین‌طور دانش سنتی و فرهنگ عامه، فرهنگ شفاهی و مردم‌شناختی آنان، از این طریق قابل شناسایی است. اکنون با گذشت دو قرن از انقلاب صنعتی و با پیشرفت شگرف صنایع ماشینی و رشد عظیم تکنولوژی، صنایع دستی هزارگی نه تنها از صحنه‌ی اقتصاد این مردم محو نشده است بلکه روز به روز در حال بسط و گسترش در بازارهای منطقه‌ای و جهانی است. از طرف دیگر موضوع تولید و خرید محصولات صنایع دستی و توزیع فروش آن‌ها، بازاریابی و تهیه و توزیع مواد اولیه و ابزار کار مورد نیاز صنعتگران و همین‌طور ترتیب امور بازرگانی، فعالیت‌های آموزشی، ترویجی و تحقیقی می‌تواند در راستای شناخت فرهنگ و زندگی هزاره‌ها مفید واقع شود. به دیگر سخن صنایع دستی هزارگی در این میان به انسان هزاره فرصت بروز شخصیت و عینیت بخشیدن در خلوتگاه درونی آنان می‌بخشد و باعث شکوفایی و گریز از خود بیگانگی وی می‌شود.

اشتغال در صنایع دستی هزارگی

با ترویج صنایع دستی هزارگی قسمتی از منابع که بدون استفاده مانده است به بهره‌برداری می‌رسد. منابعی مانند: به کارگماردن کارگران بیکار، استفاده از ساعات بیکاری کارگران بخش کشاورزی و یا استفاده از خدمات زنان در قریه‌ها و شهرهای کوچک. در صورت وجود بخشی تحت عنوان صنایع دستی هزارگی، اکثر این افراد که امروزه تعداد آن‌ها کم هم نیست و نمی‌توانند جذب سایر بازارهای کار شوند؛ به کار گرفته می‌شوند.

استفاده از سرمایه ناچیز برای تولیدات انبوه

صنایع دستی هزارگی نیازی به سرمایه‌ی ثابت و زیاد ندارد زیرا با هزینه اندک و زمان کوتاه می‌توان کار و وسایل کار آنان را فراهم کرد. در این بخش چرخش سرمایه در گردش نیز زیاد است و احتیاج به سرمایه‌گذاری کلان و زیربنایی نخواهد بود. امروزه همگان می‌دانند تنها راه حل نجات کشورهای کمتر توسعه یافته، تولید است و تولید هم نیازمند سرمایه‌گذاری داخلی است.

افزایش سطح رفاه عمومی

با افزایش تولید درآمد تولیدکنندگان صنایع دستی هزارگی نیز بیشتر می‌شود و به تبع آن سطح رفاه جامعه و مردم هزاره هم افزایش می‌یابد و این سبب می‌شود سایر بخش‌های اقتصادی هم دارای رونق بهتری شوند.

کم هزینه بودن آموزش نیروی کار

در این بخش نیروی کار با سرمایه بسیار ناچیزی تبدیل به یک فرد ماهر و با تجربه خواهد شد. در صنایع دستی هزارگی کارگر بعد از مدتی به فنون و تکنیک کار آشنا می‌گردد و تخصص لازم را در کار خود کسب می‌کند.

محصولات، سوغات و صنایع دستی

از مهم‌ترین صنایع دستی هزارستان می‌توان پارچه بافی از نوع سنتی، سفالگری سنتی، برک بافی، گلیم، نمد مالی، سوزن دوزی را نام برد. محصولات و سوغات اصلی منطقه را خشکبار، گیاهان دارویی، بادام، پارچه‌های سوزن دوزی، گردو، انواع کشک، قره قروت و ... تشکیل می‌دهد. از دیگر اقلام صادراتی هزاره‌ها می‌توان به جامه‌های پشمی بومی، فرش‌های دستباف و پوست گاو و گوسفند و سمور اشاره کرد. صنایع دستی مانند: فرش‌های دستی، گلیم، نمد یا نمد، و جاجیم بافی در هزارستان به طور خودجوش

توسط زنان درست می‌شوند. به دلیل سه دهه جنگ و خرابی، این منطقه از آبادانی و پیشرفت بازمانده است. هزاره‌ها ظرفیت اقتصادی زیادی دارند، اگر در این بخش سرمایه‌گذاری و پژوهش‌های گسترده به عمل آید، مطمئناً رشد اقتصادی سریعی را در پی خواهد داشت و نیز فرصت‌های شغلی چشمگیری ایجاد خواهد شد.

طبقه بندی صنایع دستی

کوزه‌گری

محصولاتی که با استفاده از گل رس یا گل حاصل از سنگ‌های کوارتز و کایولن به کمک دست و چرخ سفالگری ساخته و سپس پخته می‌شود.

هزاره‌ها به شکل سنتی برای خمره‌سازی (دیگ‌لی) کوزه‌گری، پیاله‌سازی از گل رس با رنگ‌های سپید، زرد، سبز و سرخ استفاده می‌کنند. گل رس از معدن گل (گل‌کینه) با الاغ و پشت به خانه آورده می‌شود. گل رس را نخست در آب می‌گذارند، پس از یک شبانه‌روز به هم می‌زنند. در پایان با کاه و موی بز یکی می‌کنند و از آن کوزه و مانند آن می‌سازند. وقتی کوزه و خمره خشک شدند، آن‌ها در یک جای جمع می‌کنند و روی آن‌ها را با گیاه ایلنگ، گیاه گرز و یا چوب توت و زردالو می‌پوشانند. پس از آن چوب‌ها آتش می‌زنند تا خوب بسوزد و کوزه‌ها پاجم (پخته) شوند. این کوزه‌ها و خمره‌ها در اثر هرم آتش و قوغم نخست سیاه می‌شوند، سپس سرخ (قرمز) و در پایان رنگ گلابی را به خود می‌گیرد. وقتی آتش خاموش شد، کوزه‌ها در درون قوغم رها می‌کنند. کوزه‌ها یک تا دو روز در درون قوغم می‌مانند و خوب پاجم می‌شوند. کوزه‌های پاجم شده بسیار محکم‌اند و به راحتی شکسته نمی‌شوند.

هنرهای مرتبط با فلز

فرآورده‌هایی که به شیوه سنتی از انواع فلز به دست می‌آیند، از کهن‌ترین صنایع دستی هزارگی‌اند. ابزارهای دستی از انواع فلزات (مس، نقره، طلا و آهن) حجم‌های فلزی سنتی، ابزار فلزی (اسلحه‌سازی و چاقو‌سازی، حکاکی روی فلز)، ساخت زیورآلات سنتی، قفل‌سازی، قلم‌زنی، مس‌گری، زرگری و مانند آن از هنرهای مرتبط به فلز‌اند. برخی از پیشه‌وران هزاره مانند «استا» آهنگر که کارشان ساختن وسایل مورد نیاز مردم است، بیشتر با فلز آهنی سروکار دارند. آهنگر چکش، بیل، کلنگ، داس، تیشه، اره و جز آن را از فلز آهن می‌سازند. برای این کار از کوره‌های زمینی و دم‌های دستی و پوستی استفاده می‌کنند.

زرگری

هزاره‌ها به نقره زر می‌گویند. آنان با آب کردن نقره و شکل دادن آن، انواع زرینه‌ی زنان را می‌سازند. انگشترهای زری هزارگی بسیار لطیف و نازک‌اند که به دو قسمت تقسیم می‌شوند. قسمت بالایی یا روی انگشتر که همواره با دانه‌های قیمتی مانند زمرد، لعل، لاجورد، عقیق و مانند آن‌ها نگیں می‌شوند. قسمت زیرین نگیں، چوب انگشتر است که مانند برگ درختان و گیاهان کنده‌کاری و نقاشی می‌شوند. هزاره‌ها برای انگشتر بهترین و گران‌ترین نگیں‌ها انتخاب می‌کنند. زرینه‌های زنان نیز با زر (نقره) ساخته می‌شوند. این زرینه‌ها عبارت‌اند از بالی، پیکی، طوق، سلسله. زرگران هزارگی از نقره گوشواره‌های ظریف و خال‌بینی بسیار ریز می‌سازند که زینت بخش جهاز عروس‌های هزارگی‌اند.

آهنگری

آهنگری از هنرهای بسیار کهن در هزارستان است. آهنگران ارج و قرب زیادی بین مردم هزاره دارند. آهنگر ضمن تفته کردن آهن، برای مردم هزاره وسایل زندگی و معیشت می سازند. اگر آهنگر نباشد پای کمیت زراعت و کشاورزی در هزارستان لنگ می زند. مردم هزاره آهن را از راه های دور تهیه می کنند و به آهنگر می سپارند. آهنگر از آهن خام ابزار کشاورزی و مانند آن برای دهقانان می سازند. آهنگر به نوبت در روز معین، عده ای را دعوت می کند که برای دم کردن دوکو و پولنگ زدن گرد بیابند. وقتی مردان پولنگ زن و دم گر گرد آمدند، آهنگر دست به کار می شود. نخست دوکو را گرم می کند. سپس در میان ذغال ویژه ی آهنگری، آهن می گذارد تا تفته شود. وقتی آهن تفته شد، آن را می کشد و با صدای بلند(هه) علامت می دهد که پولنگ زنان پولنگ بزنند. پولنگ زنان با هه هه گفتن، نفس زنان پولنگ را بالا می برند و روی آهن فرود می آوردند. وقتی آهن تفته شده، شکل گرفت، آهنگر آن را داخل آب می اندازد که آبدیده شود. آهنگر چکش، بیل، کلنگ، داس، تیشه، اره و مانند آن ها را به صورت ابتدایی می سازد.

مسگری

مسگری در هزارستان هنوز رونق دارد. مسگران هزارگی از مس انواع دیگ، دیگچه، دیگ کلان نذری، چای جوش، پیاله، کاسه، آفتابه و لگن، گیلان آب خوری و مانند این ها درست می کنند. برای این کار مس را آب می کنند و یا قطعه های از مس را تا می کنند و از آن ها ظرف های مسی می سازند. ظرف های مسی طلائی رنگ اند و داشتن آن به خانه نمود دیگری می بخشند. مسگران افزون بر ساختن ظرف های مسی آن را قلیایی هم می کنند که به آن (سپید کردن) می گویند.

هنرهای مرتبط با چوب

خراطی، منبت کاری، مشبک کاری، خاتم کاری، ریزه کاری و نازک کاری. حجم های چوبی سنتی (پیکر تراشی) ارسی سازی ساخت، سازهای چوبی سنتی، کنده کاری روی چوب، نقاشی روی چوب، بیل چوبی، خط کش (آله کش) چوبی، پاروی چوبی، یوغ، ماله و اسپار چوبی (قلبه) و مانند آن از صنایع دستی هزارگی اند. هزاره ها از چوب بیشتر در خانه سازی و تزیینات آن استفاده می کنند. ساختن ارسی (پنجره) دریچه، در، دروازه، تاق، رفک، تاقچه، سردرگه یی، الماری (کمد) لیر قرآن، صندوق، صندوق تفنگ و انواع دسته های ابزار دستی از هنرهای مرتبط با چوب در صنایع دستی هزارگی اند. هزاره ها بیشتر از چوب ارر(عرعر) سپیدار برای ساختن صنایع دستی چوبی استفاده می کنند. آنان درخت را می برند، پس از آن پوستش را می کنند و در آفتاب می گذارند که خشک شود. وقتی چوب ها آماده ی کار شدند، آن ها اره کشی و تراق بری می کنند. چوب های اره کشی شده را به خانه ها می برند و از آن ها در و پنجره و مانند آن می سازند.

دمبوره سازی

دمبوره را هزاره ها بیشتر از چوب توت می سازند. استادان دمبوره ساز پس از قطع درخت توت، تنه ای آن را می تراشند و از مغز آن کاسه ی دمبوره می سازند. این چوب بسیار ظریف و خوش رنگ است. وقتی چوب درخت توت آماده ی ساخت شد، آن را چند روز در آب می گذارند. پس از آن درون آن را خالی می کنند و کاسه ی دمبوره می سازند. ظرافت مغز تنه ی درخت توت باعث خوش صدایی دمبوره می شود و به قول دمبوره نوازان (درنگ و درنگ) صدا می دهند. وقتی کاسه ی دمبوره ساخته شد، دسته ی آن را می سازند. در پایان با دوتار نایلولی یا روده ی گوسفند تار(زه) آن را می سازند.

چوخال

هزاره ها از چوخال برای رفتن روی برف استفاده می کنند. چوخال در هزارستان از چوب سبک مانند چوب سپیدار و ارر ساخته می شود. چوخال ساز هزاره نخست از چهار چوب یک مستطیل می سازد، پس از آن درون مستطیل را با سه چوب دیگر پر می کنند. از آن پس به شکل چپلی چند بند از نخ پشم گوسفند و یا چرم دور آن بند می اندازد. مردم هزاره چوخال را در فصل زمستان پا می کنند و روی برف راه می روند. ویژگی چوخال در این است که در برف فرو نمی رود.

آثار لاک‌ی و روغنی

نقاشی روی بوم، قلمدان، جلد کتاب، جعبه و مانند آن از صنایع دستی آثار لاک‌ی و روغنی هزارگی اند.

صحافی و جلدسازی سنتی

شیرازه بندی و حفظ ورقه های کتاب از دیگر صنایع دستی هزارگی اند.

بافته های داری

محصولاتی که به کمک دستگاه های داری افقی یا عمودی تولید می شود از بافته های داری هزارگی اند. قالی، گلیم، پلاس، جوال، جل اسب، خورجین، نمد، سرانداز، پوشاک سنتی مانند: برک و کرباس از این گونه اند.

بافتنی ها

بافتنی گونه‌ای از صنایع دستی است که با بافتن نخ و تبدیل آن به پارچه انجام می‌شود. در این گونه از صنایع دستی، نخ‌ها به صورت حلقه‌هایی در هم تنیده ریشته (رسیده) می‌شوند. دست کش، جوراب، شال گردن بافی و مانند آن‌ها از بافتنی های صنایع دستی هزارگی اند.

عبدالخالق آزاد در باره نخ کردن پشم بز و گوسفند در هزارستان چنین می نویسد: زن‌ها بعد از آن که پشم گوسفند را ذریعه قیچی آهنی (قیچی مال) که توسط آهنگران محل درون کوره های آهنگری ساخته می‌شد) می‌گرفتند، آن را شسته و سپس تار تار توسط دست انساج آن را از هم جدا (تیت) می‌نمودند بعد آن را باهم دست چل می‌کردند. - شانه آهنی بعدها ساخته شد. بعد از دست چل پشم آن را به وسیله دوک دستی که پشم پیچانده شده روی آرنج دست چپ پیچانده می‌شد، ذریعه دست راست دوک را چرخانده و بعد آن را به تدریج به تار تبدیل می‌کردند. (ماهنامه پاتو ص ۸)

کار دیگر زنان بافت جاجیم، گلیم، گبه، قالی، خورجین، خوابگاه و جز آن است. زنان و دختران نخست پشم گوسفند را با دوک می‌ریسند و پس از آن که آن‌ها را رنگ کردند به صورت کلاف برای بافت آماده می‌سازند. بافت با دارهای زمینی و با شانه فلزی که «شانه گلیم بافی» نامیده می‌شود انجام می‌گیرد. در هر دستگاه بافت چند تن از زنان و دختران مدت یک یا دو ماه کار می‌کنند تا یک قطعه جاجیم یا گلیم زیبای هزارگی بوجود آیند. آنان نخست کلاف‌ها را سراسر دار می‌کشند و از یک سو شروع به بافتن و طرح انداختن می‌کنند. دوخت پوشاک خانواده نیز به عهده ی زن هاست و زن‌ها نیز باید این هنر را بدانند به همین جهت مادران وظیفه دارند که دوزندگی را مانند بافت جاجیم و گلیم و قالی به دختران خود بیاموزند.

نمد مالی و شلکی بافی

نمد مالی و شلکی بافی در هزارستان سابقه زیادی دارد که خود در اصل نوعی فرش ضخیم و یا گسترده‌تری است که از پشم تهیه می‌شود. نمد در حقیقت از نفوذ رطوبت و سرما جلوگیری می‌کند. فرش نمدهی در انواع مختلف برای مصرف متفاوت و با نقش‌های گوناگون آماده می‌شود. شلکی نیز از پشم گوسفند تهیه می‌شود. همه زنان هزاره تقریباً در این هنرها مهارت دارند. تا همین اواخر در هزارستان این هنر زیبا ادامه داشت و هنوز هم بیشتر بافندگان این هنر در قید حیاتند اگر چند با ورود فرش‌های صنعتی هر دو از رونق افتاده‌اند.

شلکی بافی

شلکی را مانند پلاس می‌بافند. با این تفاوت که بافنده‌ی شلکی بیشتر زنان هزاره است. برای این کار نخست پشم گوسفند را می‌ریسند، سپس آن را نخ می‌کنند. نخ‌های آماده را روی دستگاه شلکی بافی می‌تنند و دستگاه را آماده‌ی شلکی بافی می‌کنند. زنان شلکی باف در یک سمت دستگاه می‌نشینند و با شانه‌های دست ساز شلکی بافی، روی نخ‌ها می‌کوبند. نخ‌ها را از لای یک دیگر رد می‌کنند و نقش می‌اندازند. نقش‌های شلکی نسبت به گلیم و قالی ساده‌تر است. رنگ شلکی خاکستری است. طرح‌های آن بیشتر لوزی مانند‌اند. وقتی شلکی آماده شد، آن را روی سنگی که زیر آن آتش شعله می‌کشد، می‌مالند، آب می‌ریزند و با پا می‌کوبند. در فرجام شلکی را در آب می‌خشکانند و به جای لحاف و پتو استفاده می‌کنند.

نمد مالی

هزاره‌ها برای ساختن جنس نمدهی نخست مقداری پشم بز و گوسفند را روی سنگ داغ پهن می‌کنند و با چوب بر آن می‌کوبند و تکان می‌دهند. وقتی پشم‌ها به هم فشرده شد، روی آن آب گرم می‌ریزند و دوباره می‌کوبند. هنگامی که پشم‌ها به صورت دوشک در آمد و سخت فشرده شد، با دست آن را لوله می‌کنند و دوباره باز می‌کنند. وقتی پشم‌ها صورت گلیم به خود گرفت، روی آن را با چوب می‌مالند و آب گرم می‌ریزند تا خوب فشرده شود. در پایان با دست و پا پشم‌ها را می‌مالند تا نمد شود. هزاره‌ها از نمد به عنوان زیرانداز استفاده می‌کنند.

عبدالخالق آزاد در باره‌ی شال مالی و نمد مالی در هزارستان چنین می‌نویسد: بعد از آن مرحله مالیدن شال فرا می‌رسید. مالیدن شال مرحله‌ی کار پرمشقت و عمدتاً کار مردانه بود. سنگ شال مال روی دیگدان کلان که زیر آن آتش افروخته می‌شد، قرار داشت. در مناطق مرفه که مردم مسجد داشتند، سنگ مزکور را روی لرتابه خانه قرار می‌دادند و از آتشدان مسجد زیر آن آتش می‌کردند تا داغ گردد. بعد از آن پارچه‌ی شال را با آب جوش خیس می‌کردند و آن را روی سنگ داغ می‌انداختند. مرد شال مال، آن را با پاهای شان می‌کوبید. این کار با شدت تمام از شفق شروع و تا شام ادامه می‌یافت. گه گاهی آن را روی سنگ پایین می‌کردند و با چوب دراز می‌کوبیدند. هزاره‌ها این چوب را (شال کوی) می‌گفتند. به تدریج نخ‌های تار شال گم شده، شال ضخیم و پرپشم می‌گردید. در نهایت شال را از روی سنگ پایین می‌نمودند و آن را خشک می‌کردند. (همان ص ۷)

گلیم بافی

در هزارستان گلیم و پلاس به یک معنا به کار می‌رود. پلاس مدتی است رونق خود را از دست داده است اگر چند هنوز می‌توان آن را در برخی خانه‌های هزاره‌ها دید. این هنر دستی مردمی که سابقه‌ی تاریخی چند صده دارد به منظور خودکفایی و تهیه‌ی گسترده‌تری محلی رواج کامل داشته است. ولی از حدود سی سال پیش که قالین صنعتی در کشور گسترش پیدا کرده است، مردم به

تدریج از این صنعت دستی دست برداشته‌اند. اگر چه پیش از گسترش قالین‌های صنعتی در کشور، در هر خانه ی هزاره یک گلیم هزارگی فرش بود. گلیم را مانند شلکی می‌بافند. با این تفاوت که بافندگان گلیم بیشتر مرد هستند. برای این کار نخست چهار میخ را در چهار گوش زمین می‌کوبند. مردم هزاره به این چوب، تیرچوب شال می‌گفتند. پس از آن دو چوب به صورت افقی در کنار میخ‌ها جا می‌گذارند. سپس دو چوب بلند روی زمین به صورت موازی قرار می‌دهند. در وسط این دو چوب دو چوب دیگر را ستون قرار می‌دهند. روی دو ستون یک چوب افقی می‌گذارند و نخ را با آن گره می‌زنند. در پایین سر این ستون‌ها دو چوب نازک افقی می‌گذارند و نخ‌ها را یک دور، دور آن می‌پیچانند و گره می‌زنند. آن وقت نخ‌های رنگارنگ را به صورت افقی و عمودی از میان ستون‌ها و دو چوب موازی رد می‌کنند و بر چوب‌های کنار میخ‌ها گره می‌بندند. وقتی نخ‌ها جا گذاشته شد، در سمت راست آن دو نفر روی زمین می‌نشینند و شروع به بافیدن می‌کنند. برای بافتن دو چوب نازک را که بر آن نخ پیچیده شده است، از درون سایر نخ‌ها رد می‌کنند و گره می‌زنند. با جا به جا کردن چوب‌ها و زدن شانه‌های گلیم بافی، گلیم باف‌ها طرح می‌ریزند و نقش می‌بندند.

آزاد این مراحل را چنین توضیح می‌دهد: با دو چوب، دو شاخه‌ای دم چوب را پس و پیش و تاو و بالا می‌کنند. چوب گوله بعد از هر دفعه گذشتاندن تار، ذریعه چوب چک که روی آن تار پیچانده شده است با شانه‌ی چوبی، آن را محکم محکم می‌کوبند. ذریعه‌ی چوب میخ مانند آن را می‌کشاند و بار دیگر بارکش را از محل اصلی آن کنده و آن را پیش تر قرار می‌دهند. چوب میخ مانند را چوقیسو و چوب دیگری را که در اصل عرض پارچه را تعیین و کنترل می‌کند، چوب بارکش می‌گویند. چوب بارکش از ناحیه هر دو سر دارای دو نوک تیز است، که آن را درون ناحیه‌ی آخری ساحه‌ی بافته شده به فشار محکم می‌کنند. در جریان یک روز زنان بافنده فقط می‌توانند به اندازه ۶۰ CM که عرض شال حدود ۵۰ تا ۶۰ CM بود بیافند. (همان ص ۷) یک دست گلیم از پنج روز تا یک هفته طول می‌کشد تا بافته شود.

جوراب شالی بافی

مردان و زنان هزاره با سیخ‌های آهنی که از پیش برای جوراب بافی و مانند آن ساخته شده‌اند، جوراب شالی را می‌بافند. جوراب شالی مانند دیگر بافته‌های شالی از چوغ(نخ) ریشته(رسیده) ی پشم گوسفند و بز ساخته می‌شود. جوراب باف نخست چوغ را دور حلقه‌ی می‌پیچد و سپس از سر باز شده‌ای آن شروع به بافیدن می‌کند. جوراب باف نخ را به دور سیخ حلقه می‌کند و به درون نخ‌های بافته شده می‌پیچاند و یک دور کامل می‌بافد. این بافیدن‌ها تا پایان جوراب ادامه می‌یابد و در پایان سر نخ را به درون جوراب گره می‌زند و می‌برد. بدین صورت جوراب آماده برای پوشیدن می‌شود. دست کش شالی و گلوبند(گردن بند) شالی نیز به این صورت بافیده می‌شوند.

جوال بافی

جوال مانند شلکی از نخ پشم بز و گوسفند بافته می‌شود. اندازه آن نیز مانند شلکی است. جوال را پس از بافتن دوتا می‌کنند، قد می‌زنند و دو طرف تا شده را به هم می‌دوزند و جوال درست می‌کنند. در جوال می‌شود جو، جواری، موشنگ، ماش، گندم و مانند آن نگهداری کرد.

شال بافی(برگی)

لباس شالی را در برخی مناطق هزارستان برگ می‌گویند. برگ را نخست مانند شلکی می‌بافند. سپس روی سنگ داغ و یا دیگ

آب جوش با پا می مالند تا مو (کرک) در آورد. وقتی برک آماده شد، از آن کت، شلوار و وسکت (جلیقه) شالی یا برکی درست می کنند. در گذشته زنان خیاط لباس برکی را می دوختند، اکنون خیاط های عصری آن را می دوزند. لباس برک بسیار خوش رنگ و زیبا است. امروزه هرکسی نمی تواند لباس برک بپوشد، چون ساختنش سخت است و هم بسیار گران است. برک هزارگی امروزه بیشتر برای فروش به گردشگران خارجی ساخته می شوند.

آزاد در این باره می نویسد: به دنبال آن، مرحله ی تهیه شال پیراهن و شال پای جامه (شال برزو) می رسید. شال پیراهن متشکل از چهار بخش بود، دوپارچه آستین و دو پارچه پیش رو و پشت سر. شال را افراد ماهر برش می کردند. بعد از برش زنان آن را با دست و سوزن آهنگری می دوختند. در ناحیه علیای پارچه پیش رو به شکل نیم دایره برای جای گردن، شال را برش می نمودند. و از ناحیه ی وسط نیم دایره به طرف پایین تا اندازه ی که سر از آن داخل شده بتواند، در ناحیه سینه آن را چاک می نمودند. کناره چاک و محل دایره که گردن در آن قرار می گرفت، با تناب مخصوص که آن را قیغ می گفتند، کناره دوزی می کردند. قیغ رازن ها از تاب دادن چند تار گردهمدیگر و بافتن به شکل آتیکی (تاباندن سه تار لای همدیگر) تهیه می کردند. آن سه تار به رنگ های مختلف سیاه، سفید و سرخ بود، که از ترکیب پیچیدن آن رنگ مرغوب و زیبای به دست می آید.

در ناحیه بالای شال پیراهن آستین ها و محل گردن و در ناحیه پایانی دامن شال قرار داشت. برای آن که شال با بدن در تماس قرار بگیرد و در نتیجه به زیبایی شال افزوده شود آن را با شال دیگر که آن را شال میمن (شال میان بند) که مفهوم کمربند را داشت می بست.

شال میمن (شال میان بند)

شال میمن به عرض ۵ تا ۱۰ cm همانند شال بافته می شد، کمتر آن را می مالیدند. و به تناسب بزرگی کمر طول داشت. هدف از بستن آن در کمر جمع و جور کردن شال برای جلوگیری از مزاحمت در جریان کار بود. در ناحیه بالای روی سینه چپ یک یا دو جیب از همان پارچه شال درست می کردند.

بعضی افراد روی دامن هم جیب داشت، مردم آن گونه افراد را در جامعه افراد چارجیبه خطاب می کردند.

لباس مردان و اطفال اعم از دختر و پسر چندان از هم تفاوت نداشت ولی لباس زنان دامن درازتر و و دایره وسیع تر داشت.

شال برزو

شال برزو که بیشتر مشابه پتلون (شلوار) های امروزی بود، با پتلون های این قدر تفاوت داشت، که فاقد جیب بود. و مانند ازار امروزی جای مخصوص داشت، که درون آن تناب (ازار بند) آتیکی (بافته شده) قرار داده می شد.

این گونه ازار بند که سخت ناحیه کمر را اذیت می کرد، برای مردان و زنان پدیده ی آزار دهنده بود. مردان و زنان که جای ازار بند آن از پارچه کرباس بود به دیگران مباحثات می کردند. و یا دیگران می گفتند خوشا به حال فلانی که جاغه شال بند (محل اختفای ازار بند) آن از کرباس است. ازار بندها را هزاره ها از پشم گوسفند و بز می ساختند. (همان ص ۷)

کرباس بافی

کرباس را هزاره ها از نخ پنبه می سازند. ساخت آن مانند شلکی است با این تفاوت که نخ کرباس باریک تر از نخ پشمی شلکی است و پارچه ی آن ضخامت شلکی را ندارد. کرباس نخستین دست بافت هزارگی است که به عنوان لباس از آن استفاده می شده است. کرباس از پارچه ی معلومی کمی ضخیم تر است، از این رو برای زمستان هزارستان لباس مورد پسند هزاره ها است.

خورجین بافی

هزاره‌ها خورجین را از نخ پشم بز و گوسفند می‌سازند. ساخت آن مانند شلکی است. وقتی پارچه‌ی خورجین آماده شد، آن را از دو طرف تا می‌کنند. قسمت تا شده را جیب مانند می‌سازند. خورجین را بیشتر اسپ سواران استفاده می‌کنند. داخل خورجین وسایل ضروری را می‌گذارند و از دو طرف اسپ، قاطر و الاغ می‌آویزانند.

کلاه چوغی بافی

زنان هزاره با نخ نیلونی و سخ‌های مخصوص کلاه دوزی، نوعی کلاه می‌بافند که به آن کلاه چوغی می‌گویند. کلاه چوغی که از نخ نیلونی بافیده می‌شود، سفت و استوار روی سر می‌استد و بیشتر مورد پسند جوانان و نوجوانان است. اما کلاه چوغی که از انواع نخ‌های معمولی بافته می‌شود؛ شل است و بیشتر میان سالان و پیر سالان سر می‌کنند. کلاه چوغی مانند جوراب و دستکش شالی و چوغی بافته می‌شود.

درباره مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

بسم الله الرحمن الرحيم

جَاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ (سوره توبه آیه ۴۱)

با اموال و جانهای خود، در راه خدا جهاد نمایید؛ این برای شما بهتر است اگر بدانید حضرت رضا (علیه السلام): خدا رحم نماید بنده‌ای که امر ما را زنده (و برپا) دارد... علوم و دانشهای ما را یاد گیرد و به مردم یاد دهد، زیرا مردم اگر سخنان نیکوی ما را (بی آنکه چیزی از آن کاسته و یا بر آن بیافزایند) بدانند هر آینه از ما پیروی (و طبق آن عمل) می‌کنند

بنادر البحار- ترجمه و شرح خلاصه دو جلد بحار الانوار ص ۱۵۹

بنیانگذار مجتبع فرهنگی مذهبی قائمیه اصفهان شهید آیت الله شمس آبادی (ره) یکی از علمای برجسته شهر اصفهان بودند که در دلدادگی به اهل بیت (علیهم السلام) بخصوص حضرت علی بن موسی الرضا (علیه السلام) و امام عصر (عجل الله تعالی فرجه الشریف) شهره بوده و لذا با نظر و درایت خود در سال ۱۳۴۰ هجری شمسی بنیانگذار مرکز و راهی شد که هیچ وقت چراغ آن خاموش نشد و هر روز قوی تر و بهتر راهش را ادامه می‌دهند.

مرکز تحقیقات قائمیه اصفهان از سال ۱۳۸۵ هجری شمسی تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن امامی (قدس سره الشریف) و با فعالیت خالصانه و شبانه روزی تیمی مرکب از فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مختلف مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

اهداف: دفاع از حریم شیعه و بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام) تقویت انگیزه جوانان و عامه مردم نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی، جایگزین کردن مطالب سودمند به جای بلوتوث های بی محتوا در تلفن های همراه و رایانه ها ایجاد بستر جامع مطالعاتی بر اساس معارف قرآن کریم و اهل بیت علیهم السلام با انگیزه نشر معارف، سرویس دهی به محققین و طلاب، گسترش فرهنگ مطالعه و غنی کردن اوقات فراغت علاقمندان به نرم افزار های علوم اسلامی، در دسترس بودن منابع لازم جهت سهولت رفع ابهام و شبهات منتشره در جامعه عدالت اجتماعی: با استفاده از ابزار نو می توان بصورت تصاعدی در نشر و پخش آن همت گمارد و از طرفی عدالت اجتماعی در تزریق امکانات را در سطح کشور و باز از جهتی نشر فرهنگ اسلامی ایرانی را در سطح جهان سرعت بخشید.

از جمله فعالیتهای گسترده مرکز :

الف) چاپ و نشر ده ها عنوان کتاب، جزوه و ماهنامه همراه با برگزاری مسابقه کتابخوانی
 ب) تولید صدها نرم افزار تحقیقاتی و کتابخانه ای قابل اجرا در رایانه و گوشی تلفن همراه
 ج) تولید نمایشگاه های سه بعدی، پانوراما، انیمیشن، بازیهای رایانه ای و ... اماکن مذهبی، گردشگری و ...
 د) ایجاد سایت اینترنتی قائمیه www.ghaemiyeh.com جهت دانلود رایگان نرم افزار های تلفن همراه و چندین سایت مذهبی دیگر

ه) تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و ... جهت نمایش در شبکه های ماهواره ای

و) راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی (خط ۲۳۵۰۵۲۴)

ز) طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و ...

ح) همکاری افتخاری با دهها مرکز حقیقی و حقوقی از جمله بیوت آیات عظام، حوزه های علمیه، دانشگاهها، اماکن مذهبی مانند مسجد جمکران و ...

ط) برگزاری همایش ها، و اجرای طرح مهد، ویژه کودکان و نوجوانان شرکت کننده در جلسه

ی) برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم و دوره های تربیت مربی (حضور و مجازی) در طول سال

دفتر مرکزی: اصفهان/خ مسجد سید/ حد فاصل خیابان پنج رمضان و چهارراه وفائی / مجتمع فرهنگی مذهبی قائمیه اصفهان

تاریخ تأسیس: ۱۳۸۵ شماره ثبت: ۲۳۷۳ شناسه ملی: ۱۰۸۶۰۱۵۲۰۲۶

وب سایت: www.ghaemiyeh.com ایمیل: Info@ghaemiyeh.com فروشگاه اینترنتی:

www.eslamshop.com

تلفن ۲۵-۲۳-۲۳۵۷۰۲۳ (۰۳۱۱) فکس ۲۳۵۷۰۲۲ (۰۳۱۱) دفتر تهران ۸۸۳۱۸۷۲۲ (۰۲۱) بازرگانی و فروش ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹ امور کاربران ۰۳۱۱)۲۳۳۳۰۴۵

نکته قابل توجه اینکه بودجه این مرکز؛ مردمی، غیر دولتی و غیر انتفاعی با همت عده ای خیر اندیش اداره و تامین گردیده ولی جوابگوی حجم رو به رشد و وسیع فعالیت مذهبی و علمی حاضر و طرح های توسعه ای فرهنگی نیست، از اینرو این مرکز به فضل و کرم صاحب اصلی این خانه (قائمیه) امید داشته و امیدواریم حضرت بقیه الله الاعظم عجل الله تعالی فرجه الشریف توفیق روزافزونی را شامل همگان بنماید تا در صورت امکان در این امر مهم ما را یاری نمایندانشالله.

شماره حساب ۶۲۱۰۶۰۹۵۳، شماره کارت: ۶۲۷۳-۶۲۳۱-۵۳۳۱-۳۰۴۵-۱۹۷۳ و شماره حساب شبا: IR۹۰-۰۱۸۰-۰۰۰۰-۰۰۰۰-۰۶۲۱

۵۳-۰۶۰۹ به نام مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان نزد بانک تجارت شعبه اصفهان - خیابان مسجد سید

ارزش کار فکری و عقیدتی

الاحتجاج - به سندش، از امام حسین علیه السلام :- هر کس عهده دار یتیمی از ما شود که محنت غیبت ما، او را از ما جدا کرده است و از علوم ما که به دستش رسیده، به او سهمی دهد تا ارشاد و هدایتش کند، خداوند به او می فرماید: «ای بنده بزرگوار شریک کننده برادرش! من در کرم کردن، از تو سزاوارترم. فرشتگان من! برای او در بهشت، به عدد هر حرفی که یاد داده است، هزار هزار، کاخ قرار دهید و از دیگر نعمت ها، آنچه را که لایق اوست، به آنها ضمیمه کنید».

التفسیر المنسوب إلى الإمام العسکری علیه السلام: امام حسین علیه السلام به مردی فرمود: «کدام یک را دوست تر می داری: مردی اراده کشتن بینوایی ضعیف را دارد و تو او را از دستش می رهایی، یا مردی ناصبی اراده گمراه کردن مؤمنی بینوا و ضعیف از پیروان ما را دارد، اما تو دریچه ای [از علم] را بر او می گشایی که آن بینوا، خود را ببدان، نگاه می دارد و با حجت های خدای متعال،

خصم خویش را ساکت می‌سازد و او را می‌شکند؟».

[سپس] فرمود: «حتماً رهاندن این مؤمن بینوا از دست آن ناصبی. بی‌گمان، خدای متعال می‌فرماید: «و هر که او را زنده کند، گویی همه مردم را زنده کرده است»؛ یعنی هر که او را زنده کند و از کفر به ایمان، ارشاد کند، گویی همه مردم را زنده کرده است، پیش از آن که آنان را با شمشیرهای تیز بکشد».

مسند زید: امام حسین علیه السلام فرمود: «هر کس انسانی را از گمراهی به معرفت حق، فرا بخواند و او اجابت کند، اجری مانند آزاد کردن بنده دارد».

مرکز تحقیقات و ترجمه

اصفهان

گامگاه

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

